

6.6
213

ЧЕТВРТА

АРХИЈЕРЕЈСКА ПОСЛАНИЦА

ЈОВАНА

ЕПИСКОПА ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКОГ

О БОЖИЋУ

1928.

БОЖИЋНА РАДОСТ

НИШ

ШТАМПARIЈА „СВ. ЦАР КОНСТАНТИН“

ID = 136279052

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И Б. 45729

Г. В. б.
213

ЈОВАН

Слуга Исуса Христа по милости Божјој православни епископ захумско-херцеговачки на дан рођења Господа нашег Исуса Христа 1928 године православном свештенству и богољубивом народу древне Епархије Захумско-Херцеговачке жели благодат и мир од Бога и шаље архијерејски поздрав.

Драга браћо и децо у Господу!

Јављам вам велику радост која ће бити свему народу.
(Лук. 2, 10.)

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Рођење је свагда радостан догађај, јер се са њим појављује нов живот. Смрт је свагда жалостан догађај, јер са њим престаје један живот. Особито се испуњава радошћу круг оне породице у којој се дете родило. У народу јудејском било је много знаменитих људи, пророка и учитеља које је Бог узвишавао да уче и упућују Израилђане на пут спасења. Успомена на њихово рођење, бесумње, испуњавала је радошћу све Израилђане. Али у том истом народу родио се син Божји Христос Спаситељ; родио се не за спасење једне породице, не за спасење само јединог Израилског народа, него за спасење свију људи, који се држе његове божанске науке. Зато на дан рођења Христова треба да буде испуњен радошћу цео свет. Радост рођења Христова треба да је радост свију народа па и наша. Ове радости не могу имати само они који су се удаљили од Бога и живе у греху.

Изгледа пак да у садашњем времену та радост није могућа. Јер: невоља покрива куглу земљину, политички хоризонт и сада је у хришћанском свету врло мутан, криза економска достиже свој врхунац, свакодневне бриге су све веће а живот све тежи, међусобна мржња, завист и интриге између појединих људи и народа су све веће и све више раздвајају људе који треба да се љубе, када би разумели божићну радост и

науку Исуса Христа. Изгледа, дакле, да разочарење коме смо изложени сваког часа омета нашу радост. Како се можемо радовати рођењу Спаситеља, када сваког дана можемо утврдити неуспех Хришћанства које се проповеда скоро 2000 година. Ипак наш текст потврђује да је рођење Спаситеља предмет радости многих народа. Зато расмотримо и оценимо: да ли заиста имамо разлога да се радујемо, кад прослављамо дан рођења Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа?

Најглавније чиме се бавило и бави човечанство, о чему се највише размишљало тичало се: Бога, човека, циља и суштине живота на земљи и човечије бесмртности — загробног живота. Сва ова важна питања човек није могао да реши без помоћи Божје. Христос је открио људима, показао им: 1. истинитог Бога, 2-го истинитог човека и 3-ће објавио им праву науку о циљу и суштини земаљског живота и дао најтачнију науку о небу и загробном животу. Зато ћемо и наше расматрање поделити у ова три дела.

I

У основици свега што покреће дух човечији налази се питање Бога. Ако је ово питање правилно решено, ако су у души човечијој образовани правилни појмови о Богу; онда су и сва остала питања управљена ка правилном решењу. Људи су у Бога веровали стално и пре рођења Христова. Постојање Бога порицали су само безумници. Веровали су, али како и у шта? Због својих грехова они су били изгубили правога Бога. Многи народи бејашу незнабошци а многи многобошци. Чак и Израилски премда изабрани народ у Старом Завету посматраше Бога кроз завесу. Час слушајући своја осећања престављаху Бога као рђавог: да има рђаве страсти, мане и недостатке које они сами имађаху. Другим речима: они Богу приписиваху све своје мане; Он бејаше оличење њихових мана и недостатака. Под утицајем своје савести они дрхтаху пред Богом, јер га замишљаху да је свиреп, немилостив, завидљив и осветљив. Најзад ни разум њихов није могао да се уздигне изнад њихових осећања, сâм није могао да дође до сазнања Најсавршенијег те му не остајаше ништа друго до да верује или у многе или у лажне богове. Вера у истинитог и правога Бога бејаше исчезла са људског хоризонта а сва друштвена питања била су решавана погрешно. Рођењем Христа Спаситеља, сина човечјег извршено је ваплоћење самога Бога; људима се рођењем Христовим јавља сам Бог, Бог истине, доброте,

пoboжности и љубави. Христос скида завесу која је крила Бога; ко види Њега — Христа, види и Бога Оца (Јов. 14, 9.). Ис. Христос показује Бога у превеликој Његовој љубави, показује да Бог тако воли свет да за род људски жртвује и Јединца Сина Свог да ниједан ко верује у њега не погине, него има живот вечни (Јов. 3, 16.). Он је први јасно упознао људе са правим и истинитим Богом; упознао их да је Бог наш Отац, биће премилостиво, отац свију људи. У Христу Господу нашем човек може видети оваплоћеног Бога који потпуно одговара тежњама његова срца, захтевима његове савести и може задовољити и онај човечији разум који највише захтева. Ничија наука није била савршенија од Христове, нити је ко учио као Христос. Зато прослављајући дан Христовога рођења прослављамо ваплоћење истинитог Бога.

Како ли је наш народ веровао у Бога пре ступања у Хришћанство? Колико ли се празноверица ослободио а колико ли му се видокруг проширио, кад је усвојио Христову јеванђељску науку? Зар одмах по одбацавању лажних богова и пријему Правог и Истинитог није настао прави препорођај и општи полет у свима правцима друштвеног живота нашег народа? Тако је било и код других народа који примише Хришћанство. Зато је Христос Син Божји најдрагоценији поклон неба земљи. Зато је дан Његовог рођења дан опште радости целог човечанства.

II

Бог је створио човека за вечно блаженство. Створио га је по образу и по подобију свом (Пост. 1, 26.) и дао му владалачку моћ на земљи. Човек је добио и моралне моћи, био створен добрим са задатком да се још више усаврши и приближи свом творцу (Мат. 5, 48; 1 Цар. 3, 13; Мат. 6, 32—33). Но услед непослушности (Рим 5, 19) не само да је отпао од свог Творца, него је нарушио и морални закон. У колико је више пролазило време, у толико се све више удаљавао од свог циља; све се више умножавале појаве зла у свима могућим формама. Сав напредак који је човек чинио, уместо да употреби за добро свију, он окреће против самога себе. Рекло би се да га је рђав геније непрекидно гурао да своје успехе употреби против своје среће и свог добра. И сада се сваки устеже да се хвали напретцима човечанства; устеже се, јер не може бити сигуран да исти успеси неће имати за последице нова страдања и још веће беде и невоље. Сумња прети да триумфује

на свима линијама. Гледајући на човека, каквог га је учинио грех, тешко је чувати поверење према човечанству. Тако изгубивши способност за сазнање Најсавршенијег, човек би остао у вечитој тами, сумњи и колебању да му није било Божјег старања.

Баш у највећој кризи човечанства јавља се Спаситељ, Христос, противност свега онога што смо ми навикли да гледамо у свету. Он је Син Божји, који се ваплотио ради спасења људи и постао човек; Он је не само Бог него и савршени човек, истинити Бог, али и истинити човек (Јов. 1, 1 и 14; 10, 30; 1 Тим. 2, 5, 6.) Спаситељ долази у свет путем рођења као дете (Гал. 4, 4. и 5), расте и развија се као човек и постаје све привлачнији. У његову животу не можемо наћи ни једне погрешке, ни порока, ни једне мрље нити какве мане, већ је сав обузет љубављу. Његова је љубав све већа у колико га све више опкољава мржња. Он из љубави трпи, трпи много више него ми. Трпи и слуша вршећи вољу Оца Свог небесног. Прашта грешницима и моли се Богу за њих говорећи: Оче опрости им, јер не знају шта раде. Учи друге као најсавршенији учитељ, али и својим животом и радом потврђује истинитост своје науке и друге подстрекава да тако чине (Јов. 13, 15; 15, 10.) Не само да подиже људе к Богу, приближава их и мири, него мири и људе и заповеда им да љубе један другог (Јов. 13, 34.), јер су синови једног Оца небесног. Најзад из љубави умире најстрашнијом смрћу.

Као што је кроз Адама дошао грех, кроз Христа долази оправдање од греха (Рим. 5, 18—21.) Као што по Адаму сви умиру, тако Христом сви оживљавају (1. Кор. 15, 22.) Он као безгрешни искупитељ прима на се грехе људске, оправдава их (1. Јов. 3, 5; Лук. 5, 20.) и показује пут спасења, јер је Он пут, истина и живот. Старајући се о Својим верним Он је умолио Оца да им пошље Духа Светога да буде с њима ва век (Јов. 14, 16.) као силу противну сили отпадништва, која нас чува од грехова, чува нас да се не удаљимо од пута спасења, већ да се приближујемо Богу — свом циљу. Тако је Христос не само Богочовек него отац, оснивач новог човечанства. Прослављајући дан Његова рођења ми прослављамо појаву новог Адама, новог човека са новим идејама од кога почиње нова ера историског развитка.

Ето не само истинитог Бога него и истинитог човека, сниса човечјег (Мар. 14, 62.) који потпуно одговара тежњама

нашег бића, какви би ми желели и требали да будемо. Зато се рођењу Христову радују и небо и земља, прости и учени људи: анђели му певају, пастири му се клањају а мудраци га траже да му принесу своје поклоне. Како да се и ми не радујемо овој појави Богочовека и Спаситеља света, појави нове расе људи која се с Њим родила?

III

И сада се цео свет највише интересује о циљу и суштини земаљског живота и о будућем — загробном животу. Решење ових питања је и у садашњости од пресудног значаја у толико више што и сада има људи који или не знају или погрешно поимају суштину, смисао и задатак како земаљског тако и небеског живота. Н.пр. неки мисле да је задовољство циљ и суштина живота; мисле: у толико се боље живи у колико се више забавља. Други сматрају живот као кулук који не може да се избегне а који треба испунити до краја без радости, као што то чине осуђеници на тешке радове. Многи пак, не обазирјући се на невоље и патње својих суграђана и не старајући се о њима, доказују да је задатак човека на земљи да се брине само о себи, да што више прикупи богатства ма у ком облику. Најзад сви ови људи са оваким погледима тврде да су то најбољи циљеви и суштина земаљског живота. Кад се пак зна са колико је невоља и недаћа скопчан човечији живот, може се замислити какву тугу и незадовољство оставља такав појам о циљу и суштини његовој. Тако су људи удаљивши се од извора истине и порушивши морални закон не познавајући прави смисао и циљ живота, тражили други који није ништа друго него илузија и обмана.

На супрот овоме Спаситељ И. Х. поставља други идеал човечјег живота. Према Христовом учењу људи су дужни да теже савршенству, да буду савршени као што је Отац њихов небески савршен, да се њему уподобљавају (Мат. 5, 48.), да се уздижу изнад свега пролазног те да сви буду синови Оца свог који је на небу (Мат. 5, 45.). Даље, човек је дужан познавати Бога, јер је то живот вечни познавати јединога и истинога Бога и Исуса Христа кога је Он послао (Јов. 17, 3.). И напоследку сваки је дужан служити Богу и жртвовати се, јер „син човечији није дошао да му се служи, него да служи и да да живот у откуп за друге (Мат. 10, 45.); служити Богу и ближњима (Рим. 5, 6.—12.; 15, 2.; 1 Кор. 9, 19 и 22; 10, 24 и 33.). Дакле циљ и су-

штина живота на земљи су: усавршавање, уподобљавање Богу, познавање и служба Богу и ближњима. Тиме се постиже и вечно блаженство. Познавати Бога, служити му љубављу, изразити своју љубав службом, у служби научити сваког дана и часа познавати Бога, служити све боље, све слободније и у томе постићи савршенство — то је хришћански идеал живота. Према томе земаљски живот је школа, учење небеског живота — живота љубави, школа људи који припадају ономе чија колевка бејаху јасле а чија мртвачка постеља бејаше крст. Ми смо дакле на земљи да научимо стварно живети; излазећи из ништавила, бежећи од илузија да идемо све више у славну, поноситу стварност вечнога живота. Наш Спаситељ као носилац свију врлина даје целом човечанству вечити пример службе Богу и ближњему, пример побожности. Својим примером Он нам показује какав треба да буде живот свакога од нас. У томе се и види његово савршенство.

Ако људи следују том идеалу и примеру Христовом, они ће бити јачи и храбрији да поднесу искушења и патње овога живота. Патње им се појављују у својој величанственој лепоти а опасности их не бацају у очајање, јер у њима виде згодну прилику да се испоље, да покажу своју веру, да примене своје моћи, да се жртвују. Патње и страдања су најбоља школа за вежбање наших осећања и наше воље, за стварање чврстог карактера. „Ватра гвожђе кује а невоља човека.“ У срећи и благостању пак развија се себичност, стврдњава срце, тупе осећања, умртљава воља. Кад би наша земља постала место среће и задовољства, људи би постали још суровији, још неморалнији. Невоља умекшава наше срце, покреће нашу вољу на племенита дела. За нас је добро да понекад имамо неприлика и незгода; јер оне враћају човека самоме себи, дају му осетити да је у изгнанству и да се нема надати ни у какву ствар на овоме свету. За нас је добро да понекад поднесемо противречења и да се о нама мисли рђаво или неповољно ма како да су добра наша дела и наше намере. То нас чини покорним и одваја нас од сујете. Кад је човек и поред све добре воље узнемирен, кушан, цвељен рђавим мислима, он тада увиђа колико му је Бог потребан и како без њега није способан ни за какво добро (О углед. на Христа.) Његош вели:

Чашу меда још нико не попи,
Што је чашом жучи не загрчи.
Чаша жучи иште чашу меда,
Смијешане најлакше се пију.

Све земаљске бригае, тешкоће, искушења и недаће много су теже и веће за оне који не следују примеру Христовом, који не верују у Његову науку. Они су без правога Бога, без јачине, без храбрости и без наде јер немају ни правилног веровања у будући живот. Тама старих незнабожаца као и данашњих нехришћана у толико је већа што они немају појма о небу и загробном животу. Многи од њих престављаху загробни живот као место где је човек лишен многих светских добара, место где се добијају опака задовољства. Други вероваху да се душе умрлих враћају, муче живе људе и свете им се. Ни у Старом Завету загробни живот није описан потпуно јасно. И наши претци пре ступања у Хришћанство погрешно вероваху у загробни живот, тако да и сада у нашем народу наилазимо на остатке тог погрешног веровања.

Доласком Христовим на земљу мења се погрешна вера у загробни живот. Разна верска нагађања замењује јеванђелска наука о небу и царству Божјем. По јеванђелској науци Бог је милостиви отац, небо је дом Очев, царство Божје на небу је стан (Јов. 14, 2.—3.) праведних душа. Отац... по коме се зову сва чељад и на небесима и на земљи (Еф. 3, 14. и 15.) друго и не може спремити својој деци до живот вечни поред себе ради кога заборављамо сваку земаљску невољу. Живот вечни у небеском Царству Божјем је привлачан за све праведнике. Хришћани теже небу. Смрт је за њих добитак, радују јој се! Тако Ап. Павле вели Филибљанима: „Христос је мој живот а смрт ми је добитак, обоје ми је мило, имајући жељу отићи и с Христом бити, које би било много боље (Филиб. 1, 21.) Ово исто понавља и српски мученик полазећи на губилиште, кад вели: „Нема вере боље од хришћанске. *Срб је Христов радује се смрти*“. Хришћанин, дакле, верује и нада се да ће у будућем животу и Бог бити свима све и да се та нада неће осрамотити..... (Рим. 5, 5.) Зар ова наука није таква да може испунити наша срца радосном надом и победничком сигурношћу? Зар ово веровање и надање није узвишено?

Из овога излагања уверили сте се, драга браћо, да је наш почетни текст јеванђелски тачан и да имамо права тврдити да се божићна радост не може никад угушити. Шта више данас више него икада потребно нам је разумевање божићне радости и јеванђелске науке. Јеванђелска наука потребнија је у толико више у колико се осећа да је земаљски живот ч-

вечији празан, ружан и жалостан. Вера и Црква су у толико неопходније у колико је разочарење на земљи веће. Спаситељ Господ Исус Христос у толико је већа потреба наше савести као регулатору наших осећања и воље у колико нам се више чине неправде. Ми не само да верујемо, него знамо да је Христос једини Спаситељ света. Једино Он и сада има моћи да избави човечанство од садашњих беда и невоља. Дакле у колико су наше бриге, патње и недаће веће у толико су нам Спаситељ и његова наука потребнији да они испуне целокупно наше биће, да из њега изгнају сваку жалост и злу мисао.

Али шта треба радити да Божићна радост замени сваку тугу и да нас обасја небеска светлост? Треба очистити свој ум па ћемо разумети тајну Христове радости; треба очистити своје срце па ће нас обузети осећање праве Христове радости. Ваља се угледати на витлејемске пастире, које је прво обасјала небеска слава (Лук. 2, 9); ваља се угледати на мудраце са истока, који су први видели звезду цара јудејског на небу и дошли да му се поклоне (Мат. 2, 2) и да му принесу своје дарове. Треба се угледати на пастире и мудраце и као они скромно и простодушно прићи Спаситељу, поклонити му се и принети му своје дарове. Преко св. јеванђеља ми данас боље познајемо Спаситеља те нам је и лакше да му приђемо и да му се поклонимо. Али то зависи од нас, ако хоћемо. Јер је Христос дошао да уразуми људе, а не да их примора. Он не заповеда, да ко уђе у живот вечни, него вели: ако желиш ући у живот вечни. Нити он заповеда да ко буде савршен, него вели: ако хоћеш да будеш савршен. Уверен да ми то желимо и хоћемо све вас и све благочестиве Хришћане поздрављам радосним поздравом:

Христос се роди!

Децембра 1928. год.
Мостар.

Ваш искрени молитвеник
Епископ Захумско-Херцеговачки
ЈОВАН.

